Обраћање високог представника Валентина Инцка пред Савјетом безбједности Уједињених нација

Господине предсједниче, уважени чланови Савјета безбједности, даме и господо,

Док се спремамо да обиљежимо стоту годишњицу избијања Првог свјетског рата и присјетимо се трагично изгубљених живота и патњи које су услиједиле након њега, наше стално опредјељење за постизање заједничког циља успостављања трајног мира у Босни и Херцеговини важније је него икада раније.

Наше стално опредјељење важно је за ову земљу, њен народ и шири регион.

Али оно је исто тако важно и за потврђивање неповредивих вриједности и принципа мира, коегзистенције, међусобног поштовања и светиње суверених држава до којих нам је тако стало.

Даме и господо, ако је икада постојала година из које смо могли учити на грешкама из прошлости и подсјетити се да је оно што се догодило Босни и Херцеговини важно и далеко изван њених граница, онда је то ова 2014. година.

И управо због тога желим да искористим ову прилику да изразим подршку напорима које предводи Француска да се стота годишњица

почетка Првог свјетског рата обиљежи у Босни и Херцеговини. Надам се да то неће бити искориштено за истицање подјела и сукоба, него за размишљање о значају мира.

Je tiens tout particulièrement à remercier la France et son ambassadeur en Bosnie et Herzégovine Gilles Roland pour son approche positive et visionnaire envers la commémoration du centenaire de l'attentat de Sarajevo.

Dans ce contexte, je tiens à saluer l'initiative prise par la France et sa Mission du Centenaire qui ont mobilisé de nombreuses énergies pour exprimer, depuis Sarajevo et la Bosnie Herzégovine, un message bâti autour du thème de la « réconciliation».

Sur initiative de la France, nous allons – tous ensemble – envoyer un message de fraternité et de paix au monde entier le 28 juin prochain.

Ce noble message sera renforcé par un concert pour la paix par l'Orchestre Philharmonique de Vienne qui aura lieu ce même jour à Sarajevo.

* * *

Нажалост, у протеклих шест мјесеци од када сам посљедњи пут био овдје, активности и понашање неких изабраних званичника и политичких лидера Босне и Херцеговине говоре нам да нису пуно научили из грешака из прошлости.

Исте старе грешке – стављање интереса привилеговане политичке класе испред интереса земље и њених грађана – и даље се понављају.

Не једном, не два пута, него стално изнова.

Говорим то зато што је веома очито да од statusa quo и садашњег приступа политици у Босни и Херцеговини користи има само неколицина одабраних – они који су на власти или су блиски онима на власти.

То значи да једноставно нема користи за просјечног босанскохерцеговачког грађанина.

Непостојање осјећаја хитности да се начине здрави компромиси који су у интересу огромне већине људи у овој земљи и који су очито потребни да земља крене напријед постаје све теже и теже разумјети и немогуће бранити.

Сасвим предвидиво, политичка ситуација и даље се погоршава.

Пресјек посљедњих шест мјесеци нам казује све што треба да знамо.

Прво – напредак на путу у евро-атлантске интеграције заустављен је упркос напорима Европске уније и NATO-а који су за сваку похвалу. Разлог? Политички лидери у Босни и Херцеговини поново нису били у стању да постигну договор о промјенама које су потребне да би се имплементирала пресуда Европског суда за људска права у предмету "Сејдић-Финци", што је услов да земља крене напријед према кандидатури за чланство у Европској унији и осигурање једнакости за све грађане.

У истом тону, непостојање помака по питању војне имовине и даље спречава Босну и Херцеговину да активира Акциони план за чланство у NATO-у.

Друго – упркос значајном повећању извоза, свеукупна економска ситуација и даље је веома тешка, а ентитети се ослањају на спољну буџетску подршку за измирење обавеза. Тренутна стопа незапослености је 44%.

Треће – учинак државних институција на законодавном плану и даље је испод потреба ове земље, јер се више нових закона одбије него што се усвоји.

Четврто – многе пресуде Уставног суда БиХ, које су постале правоснажне у складу с условима Мировног споразума, још нису спроведене.

Као резултат, бирачима у Мостару се, на примјер, и даље

одузима право да бирају своје локалне власти, што је требало да уради 2012. године.

* * *

И као да ово све није довољно, оспоравања Мировног споразума постају све учесталија и директнија како тече извјештајни период. Високо рангирани политичари из Републике Српске настојали су да искористе веома забрињавајуће догађаје у Украјини за промовисање властитих сепаратистичких циљева, учестало предвиђајући и позивајући на крај Босне и Херцеговине.

Позиви на референдум о отцјепљењу се исто тако стално понављају.

У више наврата сам јасно рекао да Дејтонски мировни споразум не дозвољава ентитетима да се отцијепе.

Међународна заједница мора и даље јасно говорити да је наше опредјељење за суверенитет и територијални интегритет Босне и Херцеговине апсолутно. И то је управо оно што је 28 министара спољних послова земаља чланица Европске уније учинило у априлу ове године.

Нажалост, дужан сам да вас обавијестим да оспоравања Мировног споразума у извјештајном периоду нису била само у форми изјава него и потеза. Влада РС је, на ентитетском нивоу, у априлу усвојила одлуку да сама уређује питања везана за пребивалиште, као одговор на блокаду амандмана на државни закон у Дому народа државног парламента.

Међутим, питање пребивалишта регулише држава и оно и даље мора бити регулисано од стране државе.

Као што је Управни одбор Савјета за имплементацију мира давно јасно рекао, ентитети не могу доносити једностране потезе на овај начин.

Нажалост, такође смо видјели да су и ентитетске власти у

Федерацији крајем прошле године једнострано реаговале на начин да су компромитовали јединствени економски простор земље, иако се ситуација у вези с тим питањем сада, насрећу, креће у правцу проналажења рјешења.

Такође ми је жао што морам извијестити да власти Републике Српске и даље одбијају да сарађују са мном и мојом канцеларијом како је то предвиђено Анексом 10 Мировног споразума, одбијајући да доставе документа када се то од њих тражи. Предсједник Републике Српске се јавно хвалио да неће бити никакве сарадње с мојом канцеларијом.

* * *

Шта је с позитивним догађањима? Нажалост, она су била спорадична, али било их је неколико.

Државни парламент је коначно успио да усвоји неопходни технички амандман да би се омогућило одржавање избора као што је планирано у октобру. Парламент је такође усвојио нови закон о јавним набавкама у складу с ЕУ стандардима. И предузети су значајни кораци ка потпуном успостављању и функционисању Уставног суда Федерације. Забиљежен је такође охрабрујући напредак када је у питању државна компанија за пренос електричне енергије – Електропренос.

Како сам раније споменуо, извоз је у прошлој години повећан за 7%, што је такође добра вијест.

Регионална ситуација и односи између БиХ и њених сусједа се и даље побољшавају. У том погледу, посјета премијера Србије Вучића Сарајеву, веома значајна посјета главном граду Босне и Херцеговине која улијева повјерење, од прије два дана, још је један значајан и заиста добродошао корак у правцу помирења.

* * *

Ипак, све више сам забринут да је БиХ у опасности да упадне у зачарани силазни круг злураде политике узвраћања истом мјером,

из којег ће бити тешко изаћи.

Босна и Херцеговина је у силазној путањи још од времена априлског пакета уставних промјена из 2006. године.
Осам година је дуг период за земљу да иде погрешним смјером.

И као што је моја канцеларија дуго упозоравала, земља не може бесконачно наставити овим путем без озбиљних посљедица.

И мада нико није могао предвидјети тачно када ће доћи до исказивања незадовољства јавности због неуспјеха политичара да грађане ставе на прво мјесто – било је само питање времена када ће доћи до тога.

То се десило почетком фебруара, када смо видјели протесте великих размјера.

Основни захтјев демонстраната је да се власти коначно уозбиље и почну рјешавати нагомилане економске и социјалне проблеме с којима се суочавају обични грађани, те рјешавати широко распрострањену корупцију која блокира земљу.

Нажалост, протести су се накратко претворили у насиље 7. фебруара и начињена је значајна штета на неколико јавних објеката у Сарајеву, Тузли, Зеници и Мостару при чему је знатан број полицијских службеника и неколико демонстраната рањено, али, срећом, ниједан живот није изгубљен. Мирни протести су се наставили након тога, укључујући и одређене протесте у Републици Српској.

Реакција политичке елите била је различита. Док су неки политичари разумјели јасне поруке грађана који су протестовали, други су настојали да прикажу протесте као етнички мотивисане или организоване изван граница БиХ. То једноставно није био случај.

Демократија није само питање одржавања избора сваке четири године.

У том смислу, мирни протести и грађанска окупљања под називом

пленуми представљају позитиван корак ка јачању демократије у Босни и Херцеговини.

Овај нови грађански ангажман представља младо дрво.

А као што сви знамо, чак и највиши храст мора почети расти негдје.

Сада је потребно да ми охрабримо и подржимо такав развој ситуације док год то буде потребно. Посебно је важно да се у овој изборној години настави с већим нивоом активизма, као обликом интензивнијег учествовања грађана у свим елементима изборног процеса – од избора кандидата преко расправа о конкретним питањима до самог чина гласања на дан избора.

* * *

Даме и господо, мање од пет мјесеци нас дијели од сљедећих општих избора, за које вјерујем да ће бити избори за које ће се водити најжешћа борба од потписивања Мировног споразума у Дејтону 1995. године.

Не могу да сакријем да ме брину изазови који нас чекају у периоду до избора.

Посебно ме брине да би у сљедећим мјесецима садашња неслагања око пребивалишта и гласачког права могла довести до неслагања на терену, посебно у општинама у Републици Српској. Сви који су у ово укључени морају учинити све што је у њиховој моћи да се тај сценариј избјегне. Посебно је важно да нико не доживи дискриминацију због етничке припадности или чињенице да је повратник.

Такође, брине ме да ће изборном кампањом опет доминирати покушаји јачања међунационалних тензија, као начин скретања пажње са стварних проблема са којима се земља суочава.

Оно што је Босни и Херцеговини прије свега потребно у предстојећој предизборној кампањи је искрена, здрава и енергична јавна дебата о томе како ће нове владе након избора што прије

сузбити раширену корупцију, изузетно високу незапосленост и наравно недостатак напретка на евро-атлантским интеграцијама.

Морамо чути више о плановима за реформу економије и отварање нових радних мјеста, што је суштински интерес свих грађана ове земље, без обзира на њихову етничку припадност.

* * *

Даме и господо, демонстрације које смо видјели јасан су позив на буђење упућен политичком естаблишменту у Босни и Херцеговини, али и међународној заједници.

Како је један од мојих цијењених претходника недавно рекао – ако наставимо да радимо оно што радимо, наставићемо да добијамо оно што добијамо.

Тако да након сљедећих избора мора доћи до темељне промјене начина на који се води политика у Босни и Херцеговини, како би се фокус ставио на потребе свих грађана, а не само на апетите одабране неколицине.

Слично томе, приступ међународне заједнице мора еволуирати и узети у обзир специфичности босанскохерцеговачке историје, њеног послијератног уређења и опасности које пријете њеној будућој стабилности.

Имајући то на уму, допустите ми да искористим ову прилику да изразим своју веома јаку подршку енергичној политици описаној у закључцима које су министри спољних послова ЕУ усвојили 14. априла, а које сам већ споменуо.

Такође желим споменути одличну сарадњу и координацију коју имам са специјалним представником ЕУ Петером Соренсеном, као и сарадњу наших канцеларија на терену.

* * *

Даме и господо,

Јасно је да наш посао у Босни и Херцеговини још није готов.

Ово је вријеме да се реафирмише визија уједињене и реинтегрисане Босне и Херцеговине, која је средишњи стуб мирне и просперитетне регије.

Ово је вријеме да реорганизујемо и преуредимо свој приступ.

Ово је вријеме да будемо уједињени у подршци вриједностима и принципима о којима сам говорио на почетку овог говора.

То значи подршка онима у земљи који су спремни да заједно раде на постизању здравих компромиса потребних да би земља кренула напријед.

А то значи да морамо чврсто стати против оних који желе да сију подјеле и разједињеност.

То такође значи да треба да преиспитамо свој приступ, задржавајући инструменте који су осигурали мир, укључујући војну мисију Европске уније, EUFOR, с извршним мандатом.

Даме и господо, Босна и Херцеговина је прешла дуг пут од 1995. године, али њен пут још увијек није завршен.

Осигурајмо наставак подршке која јој је још увијек потребна да оконча свој пут ка трајном миру и стабилности.

Хвала.